

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра теорії і методики спорту

Затверджую

Перший проректор з науково-
педагогічної роботи

_____ доц. Гусев С.О.

« ___ » _____ 20__ р.

Програма
комплексного екзамену:
олімпійський та професійний спорт,
паралімпійський спорт

атестації здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра

галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальності 017 Фізична культура і спорт

факультету фізичного виховання і спорту

Програма комплексного екзамену: олімпійський та професійний спорт, паралімпійський спорт атестації здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

РОЗРОБНИКИ:

Романенко В.В., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії і методики спорту

Данчук П.С., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії і методики спорту

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії і методики спорту (Протокол № 13 від 04.03.2020р.)

Завідувач кафедри _____ проф. Костюкевич В.М.

Програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету фізичного виховання і спорту (Протокол №__ від _____ 2020р.)

Голова _____ доц. Асаулюк І.О.

«_____» _____ 2020 р.

В С Т У П

Програма комплексного екзамену: олімпійський та професійний спорт, паралімпійський спорт укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання комплексного екзамену: олімпійський та професійний спорт, паралімпійський спорт:

1.1. Мета – вивчення історії і розвитку олімпійського руху, його ідеалів і принципів, місця в системі явищ, сучасного громадського життя, організаційно-правових і економічних основ олімпійського спорту, розуміння його гуманістичної та соціальної значущості, надання майбутнім спеціалістам необхідних знань, умінь і навичок в сфері олімпійського та професійного спорту для їх застосування в подальшій професійній діяльності; формування системи знань про сутність і зміст спорту інвалідів у міжнародному олімпійському русі.

1.2. Завдання комплексного екзамену:

- формування знань у галузі олімпійського та професійного спорту;
- формування об'єктивних і різнобічних знань як учителя фізичної культури;
- формування організаційних здібностей до проведення занять з олімпійського та професійного спорту;
- вивчення міжнародного, олімпійського та професійного спорту на різних етапах розвитку;
- знання основних положень і особливостей олімпійського та професійного спорту необхідним спеціалістам найрізноманітніших сфер діяльності, в найпершу чергу, майбутнім фахівцям з фізичного виховання;
- навчити застосовувати одержані теоретичні знання для викладання фундаментальних положень щодо розвитку і функціонування олімпійського та професійного спорту.
- вивчення структури спорту інвалідів у системі міжнародного олімпійського руху;
- вивчення концептуальних основ спорту інвалідів:
- вивчення історичних, організаційних, та спортивно-методичних особливостей Паралімпійського спорту;
- вивчення історичних, організаційних, та спортивно-методичних особливостей Дефлімпійського спорту;
- вивчення історичних, організаційних, та спортивно-методичних особливостей Спеціальних Олімпіад.

1.3. Компетентності:

1.3.1. Загальні компетентності:

- Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та

необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність планувати та управляти часом.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність бути критичним і самокритичним.

1.3.2. Фахові компетентності:

- Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості.
- Здатність визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують.
- Здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя.
- Здатність до розуміння ретроспективи формування сфери фізичної культури і спорту.
- Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини.
- Здатність проводити біомеханічний аналіз рухових дій людини.
- Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.
- Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.
- Здатність до безперервного професійного розвитку.

1.4. Програмні результати навчання:

1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.
2. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.
3. Обґрунтовувати вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації та адаптивного спорту.
4. Аналізувати процеси становлення та розвитку різних напрямів спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях.
5. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

Програми навчальних дисциплін, які виносяться на комплексний екзамен: олімпійський та професійний спорт, паралімпійський спорт.

2.1. Програма навчальної дисципліни «Олімпійський та професійний спорт»

РОЗДІЛ 1. Історичні і організаційні основи олімпійського спорту

Тема 1. Олімпійський спорт як наукова та навчальна дисципліна.

Предмет навчальної дисципліни “Олімпійський і професійний спорт”. Професійний спорт як складова сучасного спортивного руху. Специфічні функції дисципліни “Олімпійський і професійний спорт” як системи знань, а також сукупності предметів і явищ: описова, пояснювальна, прогностична, практична, методологічна і систематизуюча. Структурні елементи “Олімпійського і професійного спорту” як наукової і навчальної дисципліни. Завдання і зміст програмних вимог та структура предмету “Олімпійський і професійний спорт”. Основні терміни. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Методи наукового дослідження проблем професійного спорту.

Тема 2. Олімпійські ігри Стародавньої Греції. Відродження олімпійського руху.

Передумови виникнення олімпійського спорту. Спортивні споруди Стародавньої Греції. Принципи, мета і завдання ігор їх програма та атрибутика. Учасники і переможці ігор Стародавньої Греції. Підготовка спортсменів-олімпійців. Кризові явища в олімпійському спорті Стародавньої Греції і кінець олімпійських ігор. Римський період проведення олімпійських ігор і причини їх заборони.

Передумови відродження. Олімпійський конгрес 1894 року, його програма і значення для відродження Ігор і розвитку Олімпійського руху. Роль П'єра де Кубертена у відродженні Ігор, Олімпіад. Олімпійський прапор, символ, девіз і емблема. Олімпійський вогонь, олімпійська клятва і нагороди. Утворення Міжнародного олімпійського комітету (МОК). Завдання МОК та його діяльність до початку 20 століття.

Тема 3. Міжнародна олімпійська система: принципи, структура, діяльність.

Сучасний олімпізм і його основні принципи. Діяльність МОК, мета, завдання, принципи комплектування, кількісний склад, структура, керівні органи. Сесії МОК. Міжнародні спортивні федерації. Національні олімпійські комітети та їх роль у зміцненні Міжнародного олімпійського руху. Учасники олімпійських ігор. Допуск спортсменів до них. Регіональні і континентальні ігри як складова частина міжнародного олімпійського руху. Практика їх проведення. Характеристика Азіатських, Африканських і Панамериканських і інших ігор. Олімпійська хартія, міжнародна олімпійська академія, Олімпійський музей

Тема 4. Президенти Міжнародного олімпійського комітету і їх роль у розвитку олімпійського руху.

Періодизація розвитку олімпійського руху і особливості періодів в залежного від керівництва олімпійським рухом. Характеристика діяльності президентів МОК: Деметріус Вікелас (1894-1896); П'єр де Кубертен (1896-1925); Анрі де Байє-Латур (1925-1942); Юханнес Зігфрід Едстрем (1942-1952); Ейвері Брендедж (1952-1972); Майкл Морріс Кілланін (1972-1980); Хуан Антоніо Самаранч (1980-2001); Жак Рогге (2001-...).

Тема 5. Організація, проведення і програма олімпійських ігор.

Терміни проведення та тривалість ігор Олімпіад і Зимових Олімпійських ігор. Місце проведення Олімпійських ігор. Вибір міста, організатора Олімпійських ігор. Вимоги до мис-кандидатів на проведення Олімпійських ігор. Підготовка та проведення Олімпійських ігор. Взаємодія МОК, НОК, МСФ і ОКОІ як передумова успішного проведення Олімпійських ігор.

Програми сучасних Олімпійських ігор. Критерії МОК для включення виду спорту і окремих дисциплін до програми Олімпійських ігор. Види спорту, що представлені в програмах Ігор Олімпіад і зимових Олімпійських ігор. Участь жінок в Олімпійських іграх. Перспективи подальшого вдосконалення програм Олімпійських ігор.

РОЗДІЛ 2. Соціально-політичні, правові і економічні основи олімпійського спорту

Тема 1. Аматорство в олімпійському спорті.

Еволюція уявлення про спортсмена-аматора. Проблема аматорства в сучасному олімпійському спорті. Допуск спортсменів-професіоналів до участі в Іграх Олімпіад (1988 р.). «Відкриті» Олімпійські ігри за вирішення проблеми, аматорства і професіоналізму в олімпійському спорті. Сучасні погляди на професіоналізацію олімпійських ігор.

Тема 2. Соціально-політичні і організаційно правові основи олімпійського спорту.

Організаційна структура професійних ліг. Організаційна структура професійного спортивного клубу. Асоціації спортсменів професійних ліг. Основи правового регулювання в професійному спорті. Трудові взаємовідносини у професійному спорті.

Тема 3. Економічні основи олімпійського спорту.

Економічна діяльність МОК. Програма «Олімпійська солідарність». Міжнародні олімпійські рекламні-спонсорські програми «ТОП». Джерела прибутків МОК і проблема їх розподілу серед організацій, що мають безпосереднє відношення до олімпійського спорту. Фінансування олімпійського спорту в різних країнах світу. Спонсорство, ліцензування, реклама і маркетинг та їх значення у фінансуванні олімпійського спорту в різних країнах. Економічні програми організації і проведення Олімпійських ігор. Матеріальні видатки на підготовку і проведення деяких Олімпійських ігор (Токіо, 1964; Мюнхен, 1972; Монреаль, 1976; Лос-Анджелес, 1984; Сеул, 1988; Барселона, 1992; Атланта, 1996; Сідней, 2000; Афіни, 2004; Пекін, 2008; Лондон, 2012). Основні статті прибутків при проведенні Олімпійських ігор.

Тема 4. Олімпійський спорт в Україні.

Стан розвитку спорту в Україні до 30-х років. Спортсмени України на Олімпійських іграх в 50-60 роки. Українські спортсмени, котрі в різні роки домагалися перемог в Олімпійських іграх. Визнання МОК Національного олімпійського комітету України (1992 р.) і проблеми олімпійського спорту в Україні. Концепція підготовки спортсменів України до Ігор Олімпіад та Зимових Олімпійських ігор. Спортсмени України в зимових олімпійських іграх (1956-2006 р.р.). Олімпійці Вінниччини, їх досягнення в Олімпійських іграх.

РОЗДІЛ 3. Професійний спорт як соціальне явище. Історія розвитку та становлення професійного спорту

Тема 1. Професійний спорт як соціальне явище.

Сутність професійного спорту як соціального явища. Загальні функції професійного спорту. Специфічні функції професійного спорту.

Тема 2. Історія розвитку професійного спорту

Ознаки професіоналізму в спорті Стародавній Греції. Передумови виникнення професійного спорту в новітній час. Роль засобів масової інформації у формуванні та розвитку професійного спорту.

Тема 3. Формування та розвиток професійного спорту на Північно-американському континенті.

Формування та розвиток бейсболу на Північно-Американському континенті. Розвиток та формування американського футболу на Північно-Американському континенті. Формування та розвиток хокею на Північно-Американському континенті.

Тема 4. Формування та розвиток професійного спорту на Європейському континенті.

Формування та розвиток боксу на Європейському континенті. Формування та розвиток футболу в провідних країнах Європи. Формування та розвиток баскетболу на Європейському континенті. Формування та розвиток велоспорту на Європейському континенті.

РОЗДІЛ 4. Організаційно-правові та економічні засади професійного спорту

Тема 1. Організаційна структура професійних ліг.

Організаційна структура професійного спортивного клубу (команди). Асоціація спортсменів спортивних ліг.

Тема 2. Основи правового регулювання відносин у професійному спорті.

Трудові взаємовідносини в професійному спорті. Основні принципи правового регулювання в командах спортивних професійних клубів.

Тема 3. Економічні засади професійного спорту.

Специфіка бізнесу у професійному спорті. Джерела прибутків професійного спорту. Статті видатків у професійному спорті.

Тема 4. Участь українських спортсменів на міжнародній арені.

Виступ українських спортсменів на Олімпійських іграх з 1992 року по теперішній час. Діяльність НОК України та федерацій з видів спорту при підготовці та участі спортсменів в змаганнях вищого ґатунку.

Тема 5. Основні показники динаміки економічної діяльності спортивних клубів, федерацій з видів спорту.

Перспективи розвитку та діяльності національних федерацій України на європейській та світовій арені. Ліцензування у професійному спорті (продаж підприємцям прав на застосування символіки ліги, клубу) у своїх інтересах.

2.1.1. Методичне забезпечення

При викладанні навчальної дисципліни використовуються:

- підручники, посібники з олімпійського та професійного спорту;
- методичні рекомендації і завдання до самостійної роботи з ОтаПС;

- таблиці та плакати;
- слайди, відео фрагменти навчального матеріалу;
- електронні презентації навчального матеріалу.

2.1.2. Рекомендована література

Основна

1. Енциклопедія Олімпійського спорту України / За ред. В.М.Платонова - К.: Олімпійська література, 2005. – 378 с.
2. Булатова М.М. Энциклопедия олимпийского спорта в вопросах и ответах. / М.М. Булатова – К.: Олімпійська література, 2009. – 400с.
3. Платонов В.Н. Олимпийский спорт. / В.Н. Платонов, М.М. Булатова, С.Н. Бубка [и др.]; под общ. ред. В.Н. Платонова. – К.: Олимп. л-ра, 2009. – Т.1. - 736 с., Т.2. – 696 с.
4. Платонов В.М., Гуськов С.И., Юшко Б.Н., Линец М.М. Профессиональный спорт. / В.М. Платонов, С.И. Гуськов, Б.Н. Юшко, М.М. Линец - К.: Олімпійська література, 2000. - 392 с.
5. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник (в 2 кн.). / В.Н. Платонов, С.И. Гуськов - К.: Олимпийская литература, 1994. – 1 кн. –394 с., 2 кн. - 384с.
6. Штейнбах В.Л.Энциклопедия. Олимпийские чемпионы. Российская империя – СССР – СНГ - Российская Федерация / В.П. Штейнбах. – М.: Русь-Олимп, Эксмо, 2008. – 392 с.
7. Платонов В.Н. Энциклопедия Олимпийского спорта: В 5 т. / Под общ. ред. В.Н. Платонова. – К.: Олимпийская литература, 2004. – 417 с.

Додаткова

1. Борисова О.В. Формирование системы тенниса в Украине. / О.В. Борисова // Автореф. канд. дис. НУФВиСУ. - К., 2000. - 19 с.
2. Линець М.М. Професійний спорт як соціальне явище / М.М. Линець // Наукові записки Тернопільського педагогічного університету. Серія 3: Педагогіка і психологія. - 1998, № 2. - С. 131-133.
3. Линець М.М. Формування правових засад професійного спорту в Європі / М.М. Линець // Матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції “Роль фізичної культури в здоровому способі життя”: 24-25 грудня 1999 р. - Львів, 1999. - С. 63-64.
4. Пономарев Н.И. Профессиональный спорт как субкультура / Н.И. Пономарев // ТиПФК, 1995, № 8. - С. 56-58.
5. Суник А. Российский спорт и олимпийское движение на рубеже XIX – XX веков. Изд. 2-е, исправл. и дополн. / А. Суник. – М.: Советский спорт, 2004. – 764с.

2.2. Програма навчальної дисципліни «Паралімпійський спорт»

РОЗДІЛ 1. Організаційні основи паралімпійського спорту:

Тема 1. Інваспорт у міжнародній олімпійській системі.

Олімпійський рух у Олімпійській Хартії як всесвітньо організована суспільна і державна діяльність. Перші «Олімпійські ігри для глухих» 1924 р. Залучення до Інваспорту інвалідів з пошкодженнями опорно-рухового

апарату (Сток-Мандервільський період). Перші Міжнародні спортивні ігри Спеціальних Олімпіад.

Тема 2. *Змагання під патронатом МОК у Міжнародній Олімпійській системі.*

Всесвітні спортивні змагання параплегіків. Спортивні змагання серед сліпих, німих з порушеннями опорно-рухового апарату й інших інвалідів.

Тема 3. *Загальна характеристика інваспорту у Міжнародній Олімпійській системі.*

Ігри інвалідів у Олімпійському русі. Паралімпійський прапор. Паралімпійський символ. Види спорту у програмах ігор інвалідів (літніх та зимових).

Тема 4. *Формування та діяльність організаційних структур Інваспорту.*

Міжнародний спортивний комітет глухих. Міжнародна федерація Сток-Мандервільських Ігор. добротинна організація Спеціальних Олімпіад. Міжнародна спортивна асоціація для осіб з розумовими вадами.

Тема 5. *Генеza паралімпійського спорту.*

Термін «Паралімпіада». Паралімпійські ігри. Періодизація Паралімпійських Ігор. Загальна характеристика Паралімпійських періодів. Зимові і літні Паралімпійські ігри.

Тема 6. *Паралімпійський спорт в Україні.*

Формування і розвиток Паралімпійського спорту в Україні. Український центр фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт». Спортсмени України у Паралімпійських Іграх.

Тема 7. *Сучасні паралімпійські види спорту.*

Літні види спорту: бочі, баскетбол, велоспорт, волейбол, голбол та ін. Зимові види спорту: біатлон, гірськолижний спорт, лижні гонки, хокей, керлінг.

РОЗДІЛ 2. Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади:

Тема 1. *Загальна характеристика Спеціальних Олімпіад.*

Спільні та відмінні риси Спеціального Олімпійського та Паралімпійського спорту. Місія Спеціальних Олімпіад. Мета Спеціальних Олімпіад. Основні принципи Спеціальних Олімпіад. Види спорту в Спеціальних Олімпіадах. Вимоги до національно-популярних та показових видів спорту Спеціальних Олімпіад.

Тема 2. *Генеza Спеціальних Олімпіад.*

Фундатори Спеціальних Олімпіад. Історія та хронологія Спеціальних Олімпіад. Спеціальні Олімпіади в Україні.

Тема 3. *Філософія, мета та завдання Спеціальних Олімпіад.*

Філософські основи Спеціальних Олімпіад. Мета та завдання підготовки спортсменів з вадами розумового розвитку за програмами Спеціальних Олімпіад. Загальні завдання. Спеціальні завдання.

Тема 4 *Організація та проведення змагань за програмами Спеціальних Олімпіад.*

Визначення права участі в Спеціальних Олімпіадах. Групи учасників змагань. Принципи розподілу учасників Спеціальних Олімпіад. Правила змагань за програмами Спеціальних Олімпіад. Медичне обслуговування

РОЗДІЛ 3. Спорт інвалідів у Міжнародному Олімпійському русі

Тема 1. Паралімпійський спорт.

Змагання під прапором Міжнародного Олімпійського комітету. Загальна характеристика спорту інвалідів у міжнародному олімпійському русі. Формування та діяльність організаційних структур інваспорту.

Тема 2. Загальна характеристика трьох Паралімпійських періодів.

Загальна характеристика першого Паралімпійського періоду (1960-1972рр.).

Загальна характеристика другого Паралімпійського періоду (1976-1988рр.).

Загальна характеристика третього Паралімпійського періоду (з 1992р.)

РОЗДІЛ 4. Дефлімпійський спорт:

Тема 1. Загальна характеристика дефлімпійського спорту.

Міжнародний спортивний комітет глухих. Сучасний Дефлімпійський символ. Хронологія літніх Дефлімпійських ігор. Хронологія зимових Дефлімпійських ігор.

Тема 2. Спортсмени України у дефлімпійському спорті.

Результати виступів спортсменів України в Дефлімпійських іграх у складі збірної команди СРСР. Результати виступів спортсменів України в Дефлімпійських іграх у складі самостійної збірної команди України.

2.1.1. Методичне забезпечення

При викладанні навчальної дисципліни використовуються:

- Лекції.
- Тестові завдання.
- Матеріали комплексної контрольної роботи.
- Програма комплексного екзамену.
- Пакет матеріалів комплексної контрольної роботи.
- Таблиці та плакати.
- Залікові питання.

2.2.2. Рекомендована література

Основна

1. Байкіна Н.Г. Основы инвалидного спорта: учеб. пособ. для студ. ф-та физ. воспитания, учителей-дефектологов и тренеров по инвалидному спорту / Н.Г. Байкіна, Я.В. Крет. – Запорожье: ЗГУ, 2002. – 58 с.
2. Бріскін Ю.А. Спорт інвалідів: підручник. – К.: Олімпійська література, 2006. – 263 с.
3. Бріскін Ю.А. Організаційні основи паралімпійського спорту: навчальний посібник / Ю.А. Бріскін. – Л.: "Кобзар", 2004. – 180 с., іл.
4. Бріскін Ю.А. Паралімпійський спорт: навч. посібник / Ю.А. Бріскін, А.В. Передерій, В.В. Строкатов. – Львів: "Арал", 2001. – 141 с.

Додаткова

1. Верхало Ю.Н. Усовершенствование технических средств для реабилитационного спорта инвалидов / Ю.Н. Верхало // Харьковский ГИФК. Проблемы соревновательной деятельности: тезисы докладов межобластной науч.-практ. конф. (12 – 16.09.1990г.). – Харьков, 1990. – С. 95–96.
2. Григоренко В.Г. Организация спортивно-массовой работы с лицами, имеющими нарушения функций спинного мозга: метод. рекомендации /

- В.Г. Григоренко, А.П. Глоба и др. – М.: Советский спорт, 1991. – 78с. с., ил.
3. Коррекционно-реабилитационная программа для инвалидов-спортсменов – объективная предпосылка углубленной спортивной подготовки / М. Линец, А. Передерий, В. Строкатов, Ю. Брискин // Наука в олимпийском спорте. – 2002. – № 2. – С. 92–97.
 4. Матвеев С. Паралимпийские игры: от Рима до Солт-Лейк-Сити / С. Матвеев, С. Матвеев, Ю. Брискин, Д. Голод // Наука в олимпийском спорте. – 2002. – № 2. – С. 17–24.
 5. Передерий А.В. Воспроизведение пространственных характеристик движений как критерий двигательной памяти спортсменов с последствиями церебрального паралича / А.В. Передерий // Наука в олимпийском спорте. – 2002. – № 1. – С. 78–83.
 6. Передерий А.В. Критерий оценки двигательной памяти спортсменов с последствиями церебрального паралича / А.В. Передерий // Наука в олимпийском спорте. – 2002. – № 2. – С. 42–47.
 7. Передерий А.В. Програма технічної підготовки легкоатлетів з наслідками церебрального паралічу з урахуванням особливостей рухової пам'яті / А.В. Передерий // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. за ред. С.С. Єрмакова. – Харків: ХХІІІ, 2002. – № 14. – С. 68–74.
 8. Передерий А. Общая характеристика классификаций в спорте инвалидов / А. Передерий, О. Борисова, Ю. Брискин // Наука в олимпийском спорте. – 2006. – № 1. – С. 50–54.

3. Критерії оцінювання екзаменаційних завдань

3.1. Критерії оцінювання відповіді на питання з олімпійського та професійного спорту.

Максимальна кількість балів – 70 балів: 35 балів за перше питання, 35 балів за друге питання.

Критерії оцінювання:

- правильність;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- точність;
- логічність;
- лаконічність.

3.2. Критерії оцінювання відповіді на питання з паралимпійського спорту.

Максимальна кількість балів – 30 балів.

Критерії оцінювання:

- правильність;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- точність;
- логічність;
- лаконічність.

Максимальний бал виставляється за умови, якщо відповідь студента у повній мірі відповідає всім зазначеним критеріям.

3.4. Вимоги до критеріїв оцінювання відповідей студентів

Оцінка студенту за комплексний екзамен виставляється за розширеною шкалою, шкалою ECTS та 100-бальною системою.

Оцінка «**відмінно**» (ECTS – **A (90-100 балів)**) ставиться за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку, чітко, лаконічно, логічно послідовно відповідати на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення на практиці; студент точно і повно відповів на запитання білета і правильно розв'язав практичні завдання, а також чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання, вільно володіє науковою термінологією.

Оцінка «**дуже добре**» (ECTS – **B (80-89 балів)**) ставиться за міцні знання навчального матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення на практиці; при відповіді студент допустив деякі неточності або відповів не повно за умови, що принципові моменти питання розкриті правильно, а при розв'язанні практичного завдання допущені лише незначні неточності.

Оцінка «**добре**» (ECTS – **C (75-79 балів)**) ставиться за міцні знання навчального матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені питання, які, однак, містять певні неточності, за вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; студент допускає несуттєві помилки і не може чітко й повно відповісти на додаткові запитання за умови, що допущені помилки усуваються самим студентом, коли на них вказує екзаменатор.

Оцінка «**задовільно**» (ECTS – **D (60-74 балів)**) ставиться за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість і неповноту відповіді. При розв'язанні практичного завдання допущені помилки і порушена логіка, що вплинуло на результат та правильність висновків.

Оцінка «**достатньо**» (ECTS – **E (50-59 балів)**) ставиться за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності їх викладу, за слабе застосування теоретичних положень при виконанні практичних завдань.

Оцінка «**незадовільно**» (за системою ECTS – **FX (35-49 балів)**) ставиться за суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань.

Оцінка «**неприйнятно**» (за системою ECTS – **F (1-34 бали)**) ставиться за незнання значної частини навчального матеріалу, невміння застосувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань.

4. Зразки комплексних кваліфікаційних завдань.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1. Фізичне виховання в системі освіти і виховання в Стародавній Греції.

2. Професійний спорт у сучасному суспільстві
3. Види спорту в Спеціальних Олімпіадах.

Зразки відповідей на комплексні кваліфікаційні завдання.

1. Фізичне виховання в системі освіти і виховання в Стародавній Греції.

Велика увага в Стародавній Греції приділялося освіті і вихованню. Вже у V ст. до н.е. афіняни пишалися тим, що в їхньому місті не було жодного безграмотного.

В основу стародавньогрецької системи освіти і виховання був покладений синтез розумового і фізичного вдосконалення. Освіта включала три однаково важливих частини: *інтелектуальну, музичну і фізичну*.

Найвищого успіху стародавньогрецька система освіти й виховання досягла в IV ст. до н.е., дякуючи софістам, які стали першими вчителями-професіоналами. Софісти добре знали історію спортивних змагань, найцікавішими події ОІ, прізвища переможців.

Особливо великих успіхів грецька школа досягла в риториці і філософії, дякуючи знаменитій школі риторики, яка була заснована у 392 р. до н.е. *Ісопратом* і не менш відомій *Академії Платона*, відкритій у 397 р. до н.е.

Хлопчики в Стародавній Греції повинні були мати трьох вчителів – граматика, кіфариста і педотриба. Граматик навчав читання і письму, а також рахунку, пізніше допомагав дітям вивчати твори поетів і письменників, в першу чергу Гомера і Езопа. Кіфарист навчав грі на кіфарі й лірі, пісням і гімнам. Під керівництвом педітриба – вчителя гімнастики – діти займались фізичними вправами, тренувались, змагались з бігу, стрибків, метання та інших видів, маючи надію досягти високих показників, перемогти у великих спортивних іграх.

В системі античної гімнастики виділяли три частини:

- ігри, які застосовувались у підготовці дітей (рухливі ігри, ігри з м'ячем, вправи з предметами – обручем, диском, списом та ін.);
- палестра (це слово пішло від назви залів, де проводилися змагання борців) – система фізичних вправ з програми пентатлону (біг, стрибки у довжину, метання спису, метання диску і боротьба), доповнені плаванням, веслуванням, кулачним боєм, стрільбою з луку, бігом зі зброєю та ін.;
- орхестріка – вправи, в основі яких лежать ігри з м'ячем, акробатика, ритуальні, обрядові і побутові танці.

Кожна з цих частин мала своє призначення: ігри застосовувались в процесі фізичного виховання дітей; палестра визначала основний зміст фізичного виховання молоді; орхестрика була доповненням до палестри і вирішенням задачі розвитку спритності, підготовки до тренувальних занять і змагань.

Фізичне виховання починалось з 7-8 літнього віку в гімназіях і палестрах. З досягненням 15-літнього віку фізичне виховання в гімназіях набувало спортивної спрямованості. Тут, поряд з п'ятиборством, юнаки займались боротьбою, кулачним боєм і плаванням. Юнаки з багатих родин займались в гімназіях і до 18-20 років, де вони продовжували удосконалення з різних видів спорту.

Про значення фізичної культури в Стародавній Греції свідчить те, що людина, яка не вмiла писати і плавати греками вважалась "тілесною і розумовою калікою". Платон називав кульгавим кожного, у кого розум і тіло були розвинені непропорційно.

В місті Пеллене юнак міг дістати громадянські права лише склавши іспит з атлетики. Еліни казали: *"спочатку необхідно побудувати міцну посудину, а потім вже наповнювати її вином просвіти"*. Рабам було заборонено займатися вправами, які розвивали силу, витривалість, тренуватися в палестрі, брати участь у змаганнях.

Коли система виховання в Афінах мала різнобічний характер і поєднувала в собі розумове, духовне й фізичне, то в Спарті виховання носило виражений військовий характер. При цьому виховання дівчат мало в чому відрізнялося від виховання хлопчиків. Таке відношення до виховання обумовлювалось структурою населення Спарти, де основна частина населення складалася з рабів і потрібно було утримувати владу. В Спарті система фізичного виховання починалася з 7 років. У 15 років підлітки входили до групи ейренів. Фізична підготовка будувалась на основі п'ятиборства, кулачного бою і боротьби. Разом з юнаками навчалися й дівчата. Систематична фізична й військова підготовка здійснювалася у Спарті до 30-річного віку.

Різні спортивні змагання і в першу чергу ОІ суттєво впливали на характер фізичного виховання, яке поступово втратило виражений військовий характер.

В містах на о. Крит громадяни турбувалися про таке виховання дітей, яке дозволяло би всебічне інтелектуальне і фізичне виховання органічно поєднати з військовою підготовкою.

Греки уважно слідкували за тим, щоб вся система виховання, у тому числі і фізичне, органічно поєднувалась з суспільно-політичною структурою кожного міста-держави (полісу).

2. Професійний спорт у сучасному суспільстві

Спорт як соціальний інститут вирішує три основні задачі: 1) служить „клапаном безпеки” для глядачів і учасників змагань, через який виходить негативна енергія та напруженість і ворожість, що накопичується у повсякденному житті, в суспільно прийнятній формі; 2) спортсмени служать моделлю, зразком для виховання молоді; 3) спорт це духовний, майже релігійний інститут, який використовує ритуали і церемонії для підтримування цінностей суспільної поведінки.

Досліджуючи будь-яке соціальне явище, фахівці передусім концентрують увагу на його значущості для суспільного життя. Спорт не є винятком. Це соціальний інститут, що міцно ввійшов у життя і розглядається переважно в сенсі його позитивного впливу на суспільство.

Спорт може впливати на суспільство і його цінності не тільки позитивно. Він може виконувати і протилежні функції, тобто порушувати соціальні норми і руйнувати систему суспільних цінностей, негативно впливати на мотивацію людей, їх поведінку, перешкоджати досягненню позитивних цілей, вносити розбрат у відносини між людьми, створювати конфлікти тощо. Наприклад, у

1969 р. виник збройний конфлікт між Сальвадором і Гондурасом під назвою „футбольна війна”.

У сучасному суспільстві існує система поглядів, що відображає переважно позитивний вплив спорту на особистість. Поширена думка, що спорт формує характер і дає вихід агресивній енергії; спортивна команда служить основою єдності і солідарності в колективі; спорт сприяє встановленню дружніх відносини між окремими спортсменами, організаціями, расовими групами, націями.

Роль і місце професійного спорту в суспільстві у всі часи і у всіх країнах розглядалися передусім з точки зору його впливу на суспільні цінності і виховання підростаючих поколінь. Ставлення до нього особливо у ХХ ст. залежало від задач, які суспільство вирішувало на даний час. Люди захоплюються спортом, і передусім професійним, ймовірно, тому, що він сприяє формуванню і розвитку рис, що облагороджують особистість, таких, як дружба, чесність, благородство, повага до противника та інші. Однак це характерне для нього доти, поки в спорті духовні цінності мають перевагу над матеріальними. Саме позитивний аспект втрачає спорт останнім часом. У той же час такі якості, як конкуренція, заповзятливість, агресивність і прагнення якомога більше і швидше заробити, виходять на передній план.

Спорт в сучасному суспільстві можна розглядати і як засіб самоствердження особистості. Спорт, як жодний інший вид діяльності, дає своєрідне почуття свободи, де сам спортсмен вирішує питання своєї участі в спорті, виражає власне „Я”, переживаючи це почуття у спортивних результатах, що досягаються, і передусім у перемозі.

Аналіз взаємозв'язку спорту з системою суспільних цінностей показує, що численні риси властиві професійному спортові, підтримують ідеологію системи приватного підприємництва, в основі якої лежить прагнення до успіху, наполеглива праця, суперництво, індивідуальна боротьба, дисципліна тощо.

Спорт розвиває риси, що необхідні особистості і суспільству, такі, як фізична працездатність, мужність, чесність, терплячість, ініціатива в поєднанні з належною повагою до влади, швидкість мислення, упевненість в собі, самоконтроль, оптимізм, справедливість, розуміння важливості суспільної солідарності.

Відомий тренер з баскетболу Дж. Вуден підкреслює, що той хто уміє грати в спортивній команді зможе принести і в інших сферах життя велику користь для себе і для суспільства.

3. Види спорту в Спеціальних Олімпіадах

Офіційні та національно-популярні види спорту

Національні програми Спеціальних Олімпіад докладають зусиль для проведення в кожних Іграх максимальної кількості змагань з офіційних видів спорту.

На Літніх Іграх проводяться змагання з таких видів спорту: водний спорт (плавання, стрибки у воду), легка атлетика, баскетбол, боулінг, велоспорт, кінний спорт, футбол, гольф, художня та ритмічна гімнастика, пауерліфтинг, ролер-скейтинг, софтбол, теніс, волейбол, настільний теніс»

На Зимових Іграх: гірськолижний спорт, лижний спорт, фігурне катання, хокей на підлозі, ковзанярський спорт.

Національно-популярними видами спорту є бадмінтон, бочія, вітрильний спорт, сноубординг, сноушуйнг, гандбол.

Щодо співвідношення офіційних та національно-популярних видів спорту в Спеціальних Олімпіадах Існують такі вимоги:

- На кожних Іграх Спеціальних Олімпіад проводяться змагання з максимальної кількості офіційних та національно-популярних видів спорту;

- До програми Літніх Ігор Спеціальних Олімпіад включаються змагання не менш, ніж з чотирьох офіційних видів спорту, в одному з яких обов'язково проводяться командні змагання;

- До програми Зимових Ігор Спеціальних Олімпіад включаються змагання не менш, ніж з двох офіційних видів спорту;

До програми Літніх чи Зимових Ігор Спеціальних Олімпіад рекомендується включення будь-якої кількості національно-популярних та показових видів спорту;

- Національно-популярні та показові види спорту не можуть враховуватися в запровадженому мінімумі офіційних видів спорту.

Вимоги до офіційних видів спорту Спеціальних Олімпіад

Для того, щоб будь-який вид спорту в Спеціальних Олімпіадах був віднесений до офіційних, він повинен відповідати наступним критеріям:

- Цей вид спорту повинен відповідати всім критеріям, встановленим для національно-популярних видів спорту;

- Не менше 12 національних програм Спеціальних Олімпіад повинні включати цей вид спорту у змагання або чемпіонати на національному рівні на протязі двох останніх років. Початкове підтвердження того, що цей вид спорту відповідає мінімальним критеріям, надається на Дозвільному бланку Спеціальних Олімпіад;

- Цей вид спорту повинен бути поданий до Комітету з правил проведення Спеціальних Олімпіад. При цьому допускається використання аудіовізуальних матеріалів або демонстрування:

- Остаточне рішення про віднесення даного виду спорту до офіційного надається Правлінням Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад І Головою Міжнародної організації Спеціальних Олімпіад.

Вимоги до Національно-популярних та показових видів спорту Спеціальних Олімпіад

Для того, щоб будь-який вид спорту був віднесений до Національно-популярних видів Спеціальних Олімпіад, повинні бути враховані основні філософські міркування: *Загальна характеристика Спеціальних Олімпіад*

- Інтерес до даного виду спорту з боку тренерів, розумово відсталих осіб, а також організацій, пов'язаних з потенційними учасниками Спеціальних Олімпіад;

- Включення даного виду спорту до програми повинно сприяти підвищенню рівня Спеціальних Олімпіад;

- Цей вид спорту має надавати можливість з користю для себе брати участь у тренуваннях і спортивних змаганнях особам з розумовою відсталістю, які в теперішній час не беруть участі в Спеціальних Олімпіадах;

- Включення даного виду спорту до програми надає можливість корисного відпочинку і дозвілля для осіб з розумовою відсталістю;
- Вид спорту повинен бути визнаним Міжнародним Олімпійським Комітетом або "Спешиал Олімпікс Інтернешнл";
- Необхідно, щоб з цього виду спорту існувала визнана Міжнародна спортивна федерація, що запроваджує його діючі правила, примірник яких направляється до "Спешиал Олімпікс Інтернешнл";
- З даного виду спорту повинен діяти Підкомітет зі спортивних правил;
- Підкомітет зі спортивних правил повинен розробити з даного виду спорту правила, достатні для проведення змагань Спеціальних Олімпіад і розповсюдити їх;
- Міжнародна або Національна спортивна федерація повинна взяти на себе зобов'язання надавати допомогу у підготовці тренерів, посадових осіб і спортсменів;
- Повинні бути в наявності необхідні матеріали для здійснення підготовки тренерів, посадових осіб і спортсменів;
- Комітет зі спортивної медицини Спеціальних Олімпіад повинен вивчити цей вид спорту і дати свій висновок про відповідність нормам охорони здоров'я, забезпечення безпеки і філософським поглядам Спеціальних Олімпіад;
- Комітет зі спортивних правил Спеціальних Олімпіад повинен вивчити цей вид спорту і дати свій висновок про надання спортсменам можливості участі у спортивних тренуваннях і змаганнях;

У Спеціальних Олімпіадах визначено також заборонені види спорту. До заборонених видів спорту і спортивних змагань відносяться ті, що не відповідають прийнятим Міжнародною Організацією Спеціальних Олімпіад мінімальним нормам охорони здоров'я і безпеки. Комітет з правил проведення спортивних змагань і комітет зі спортивної медицини дійшли висновку, що змагання з цих видів спорту піддають спортсменів не виправдано високому ризику отримати травму, особливо таку, що може мати довгострокові згубні наслідки.